

Núm.

419

Cooperació catalana

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Abril 2018

Any 38è

PVP 3,00 €

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Pol·len Edicions ecoedició i pensament crític

Pàg. 10

Gemma Casamajó,
poeta, periodista
i cooperativista

Pàg. 13

Polítiques públiques d'ESS,
els tres enfocaments sobre
l'economia social i solidària

Pàg. 16

Viure de l'aire del cel,
l'apropiació social de
la tecnologia ètica

Pàg. 22

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

"... Incerteses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmic, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS
AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1ª 1ª · 08010 BARCELONA · Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjjg@gonzalezauditors.com

www.cronda.coop

1 de cada 4 catalans i catalanes de més de 16 anys treballa, compra o participa en una cooperativa

Al Col·lectiu Ronda apostem perquè el centre de l'economia siguem les persones

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives, fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable, fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

 Col·lectiu Ronda

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Enric Dalmau, Agnès Giner, Carla Liébana, M. Lluïsa Navarro, Xavi Palos, Montse Pallarés, Jordi París, Joseba Polanco, Ricard Pedreira, Esteve Puigferrat i Olga Ruiz.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Contrabandos.

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Mar Masip.

05

EDITORIAL

En defensa de la llibertat.

06

NOTICIARI

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Sobre els ateneus cooperatius, projectes singulars i projectes ARACOOOP.
Confederació de Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Pol·len Edicions, ecoedició i pensament crític per transformar el món.
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Gemma Casamajó.
Montse Pallarés.

16

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Tres generacions de polítiques públiques d'economia social i solidària.

Jordi Garcia i Jané.

20

MEMÒRIA COOPERATIVA

La transparència o el procés de descolonització de la ciutadania.

Vicenç Ruiz.

22

MEDI AMBIENT

Viure de l'aire del cel.
Pep Puig i Boix.

25

SALUT COOPERATIVA

Medicina integrativa.
Eva Llach.

27

RESSENYA

La intersecció entre feminismes i qüestió nacional, terra de ningú?
Mar Carrera.

Un parell de preguntes (que en són tres) a:

Mar Masip

(Barcelona, 1991), estudiant d'Història Contemporània

El que em sembla atractiu del cooperativisme és que es tracta d'una opció alternativa al sistema econòmic que impera en la societat actual, i sobretot que vetlla per les persones, amb uns principis ètics amb els quals em sento molt identificada.

El que no em convenç del cooperativisme és que pot ser relativament fàcil que un grup de persones tergiversin el model en benefici propi, estigmatitzant tot el món cooperatiu.

Des de l'ensenyament, tant primari com secundari, **el cooperativisme no és present en els plans docents**: tant a l'hora d'explicar la seva història com el que els seus valors signifiquen. Penso, per exemple, en l'educació en la cooperació, l'autogestió, l'emprenedoria col·lectiva, etc. Pel que fa als estudis postobligatoris (batxillerat, graus superiors i universitaris, etc.), passa una cosa semblant. En el meu cas concret, en el grau d'història no he trobat cap menció al món cooperatiu. Ho considero una mancança que cal esmenar tenint en compte el pes tan important que té el cooperativisme en la història del nostre país.

En defensa de la llibertat

La poesia, com la literatura, com l'art, és una eina que ens ajuda a pensar, a trobar les veritats i a convertir-nos en ciutadans i ciutadanes crítiques. Sense un art, una literatura i una poesia lliures, que es manifestin sense censurens ni claudicacions al poder, les nostres vides no només són més pobres, sinó que també són més esclaves. No cal fer poesia social per a això, només cal que la poesia sigui pura, és a dir, que cerqui les certeses i analitzi el món, l'interior o l'exterior, o ambdós.

Aquest mes d'abril el contingut de la nostra revista, i com és habitual des de fa anys, està vinculat a la celebració de la diada de Sant Jordi. Enguany serà una diada estranya, amb un país intervingut i un poble a l'expectativa. La nostra feina, més enllà de la promoció i la defensa del cooperativisme, és també defensar la llibertat d'expressió, la democràcia i l'ajuda mútua.

Aquesta revista és una eina al servei del cooperativisme, i el cooperativisme és un moviment profundament democràtic on no caben les pràctiques tiràniques ni dictatorials. Per tant, és la nostra tasca aixecar la nostra veu contra les injustícies. Exigim la immediata posada en llibertat per a totes les persones empresonades per les seves idees.

Des d'aquí us animem a llegir poesia i literatura, per ser ciutadans i ciutadanes més lliures, més crítics, més inconformistes.

LA COOPERATIVA AGRÍCOLA DE VILASSAR PRESENTA EL 'LLIBRE DEL CENTENARI'

La Cooperativa Agrícola de Vilassar de Mar va iniciar, el divendres 2 de març, els actes commemoratius del centenari de la seva fundació, el 14 de gener de 1918. El tret de sortida el va donar la presentació teatralitzada del *Llibre del centenari*.

L'acte va comptar amb la col·laboració de La Tropa Teatre, que va fer una recreació dels 100 anys d'història de la cooperativa, i a continuació va tenir lloc una taula rodona amb la participació de l'autora del llibre, Anna Lleonart; el professor i investigador vilassarenc Agustí Martí, i representants de la cooperativa.

En l'actualitat, la Cooperativa Agrícola de Vilassar és la principal comercialitzadora de subministres del Maresme, amb una xifra de negoci de 5 milions d'euros anuals i 85 socis. La seva activitat se centra en el subministrament de productes, així com l'assessorament sobre el seu ús. Igualment, té oberta una agrobotiga i gestiona diverses parades a Mercabarna per donar sortida als productes hortícoles dels associats.

L'activitat dels socis se centra majoritàriament en la producció de planta ornamental. També es dediquen a productes hortícoles, flor tallada per a floristeries i altres activitats de jardineria.

Trobareu el llibre *1918-2018 L'Agrícola de Vilassar de Mar, 100 anys d'història* a la cooperativa i també a la llibreria Índex, de Vilassar de Mar.

www.agricolavilassar.com

@AgricolaVilassarDeMar

EL MIRALL DE COS, LA CAMPANYA A GOTEU DE COS, COOPERATIVA DE SALUT

La cooperativa de salut Cos, ha iniciat una nova campanya de micromecenatge a Goteu anomenada «El mirall de Cos», per a poder habilitar en el nou local una sala específica per atendre les necessitats de les famílies i grups que participen en teràpia sistèmica. En concret volen habitar en aquesta sala un mirall unidireccional i un equip de videogravació, cosa que permet que a part del terapeuta que està treballant amb el grup, un altre terapeuta o grup de terapeutes, se situïn darrere el mirall com a observadors i puguin comunicar-se amb el terapeuta per fer-li suggeriments i observacions. L'equip de videogravació permet, d'altra banda, material per a una anàlisi posterior, la seva revisió i supervisió. Tot plegat significarà un avenç i aprofundiment en el model de medicina integrativa que porta a la pràctica la cooperativa de salut.

Les diverses recompenses van des dels 10 euros als 500 euros, per assolir un mínim de 8.042 euros i un òptim de 14.148 euros.

Aportacions a:
www.goteu.org
projecte «El mirall de Cos».

ARACOO PREMIA ELS MILLORS TREBALLS UNIVERSITARIS EN L'ÀMBIT DEL TERCER SECTOR, L'ECONOMIA SOCIAL O LES COOPERATIVES

L'acció consisteix a atorgar premis als millors treballs de Fi de Grau o de Postgrau i treballs de Fi de Màster que s'hagin realitzat en universitats catalanes públiques i privades, presentats entre l'1 de novembre de 2017 i el 17 de setembre de 2018, i que versin sobre temes relacionats amb el tercer sector, l'economia social o el cooperativisme. Aquesta acció fomentarà l'especialització en aquestes àrees de coneixement i impulsarà l'alumnat amb inquietuds socials.

Els Premis Aracoo, finançats pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, enguany són organitzats per la Fundació Roca Galès.

L'objectiu d'aquests premis és promoure la recerca, la reflexió i l'especialització dels estudiants en l'àmbit de l'economia social i solidària, així com incentivar el personal acadèmic a aprofundir en les temàtiques.

Trobareu les bases i el formulari per a l'enviament de treballs a: www.aracoo.coop/premis.

Podeu adreçar les vostres consultes a: premis@rocagales.cat.

CONVOCATÒRIA DELS PREMIS FUNDACIÓ ROCA GALÈS 2018

La Fundació Roca Galès (FRG) té oberta la convocatòria dels Premis Fundació Roca Galès 2018 per reconèixer públicament la tasca social que desenvolupen les entitats i empreses de l'economia social i solidària a Catalunya.

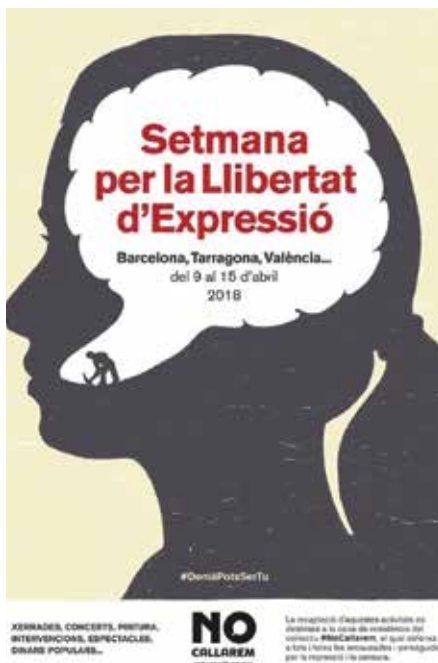
Aquests guardons premien els projectes i/o trajectòries de persones, associacions, empreses i institucions l'objectiu de les quals sigui treballar i promoure el cooperativisme, el respecte pel medi ambient i el benestar social, en les diverses categories:

- Cooperativisme, economia social i solidària: 26è Premi Jacint Dunyó.
- Protecció del medi ambient, l'educació ambiental i la sostenibilitat: 20è Premi Albert Pérez-Bastardas.
- Benestar social: 9è Premi Benet Vigo.

Els guardonats seran escollits per un jurat, d'entre la selecció de persones, entitats i empreses presentades a través del formulari que trobareu a: www.rocagales.cat/premis/premis-frg

Recordeu que us podeu presentar en nom propi o bé en nom de tercers, a través del formulari, fins al **23 d'abril de 2018**. L'acte de lliurament tindrà lloc el **divendres 1 de juny** a la Sala Oriol Bohigas de l'Ateneu Barcelonès (c. Canuda, 6, Barcelona), en el marc de la Nit de la Fundació Roca Galès.

SETMANA PER LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ #NOCALLAREM

La plataforma transversal i plural de ciutadans, col·lectius i entitats que treballen plegades en defensa pel dret a la llibertat d'expressió «#NoCallarem» està preparant la **Setmana per la Llibertat d'expressió** per mostrar el seu rebuig a l'escalada repressiva i el posicionament ultraconservador del Govern estatal i l'Audiència Nacional. Consideren que amb la judicialització de la política s'està enfonsant la llibertat d'expressió i els drets bàsics fonamentals.

Del **9 al 15 d'abril** impulsen una setmana d'activitats culturals amb el propòsit directe d'aplegar diners per a la caixa de resistència que es destina a la defensa d'artistes encausats i processats, amb el lloc encara per determinar.

«No Callarem» fugit d'organitzacions verticals i de protagonismes interessats, està oberta a tothom que hi vulgui col·laborar, es defineix en la lluita col·lectiva, i interpel·la tota la societat.

La plataforma No Callarem, es va organitzar l'any passat arran de la condemna a Valtornyc, va aconseguir aplegar complicitats de diferents persones lligades a la música i el resultat va ser un concert a Badalona en què artistes formats en diferents entorns estètics van entendre que la cosa no anava d'un raper condemnat per l'Audiència Nacional, sinó d'una persona que podia ser qualsevol d'ells. I ara hi tornen.

Ara través de les xarxes socials anuncien: «Hem convocat una roda de premsa el proper dimecres 4 d'abril a les 12 h i ens agradaria molt que les diferents organitzacions, col·lectius o campanyes que sentiu aquesta lluita com a vostra, ens acompanyeu per amplificar les nostres veus i cridar conjuntament «#NoCallarem» «#DemàPotsSerTu».

Cal confirmar l'assistència a:
nocallarembarcelona@gmail.com

www.nocallarem.org

ABACUS INCICIA EL CICLE DE DIÀLEGS EN EL MARC DEL SEU 50 ANIVERSARI

Amb motiu del **50è aniversari d'Abacus cooperativa**, durant aquest any celebraran el cicle de diàlegs per promoure l'intercanvi de coneixement i la reflexió sobre com s'està transformant l'experiència del consum.

Els diàlegs s'articulen al voltant de la cultura, l'educació, el lleure i el cooperativisme, i Abacus convida la comunitat de ciutadans i ciutadanes a participar i a apostar pel procés de transformació. Perquè l'entorn actual demana, de nou, la capacitat de transformar el consum cultural, educatiu

i de lleure, tot mantenint vigent la voluntat de servei i canvi que un grup de mestres i pares d'alumnes van materialitzar el 1968 amb la fundació d'Abacus.

El cicle de Diàlegs té lloc a la Sala Juli Vela, a l'establiment Abacus del c. Còrsega, 269 de Barcelona de 18:30 a 20 h. El primer «Diàleg amb la cultura» va tenir lloc el dimecres 21 de març amb el títol: «Si la cooperativa és la solució, quina és la pregunta? Models de negoci en les activitats culturals», presentat i moderat per Joan Subirats.

El proper té lloc el **17 d'abril**, que presentat i moderat per Sira Abenoza, directora de La Casa dels Clàssics, amb el títol «**Cultura en majúscules**», comptarà amb la presència de Raül Garrigasait, escriptor, traductor i editor; Bernat Puigobella, fundador de la publicació digital *Núvol*, i Joan Subirats, comissionat de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona.

El dijous **26 d'abril** tindrà lloc el Diàleg amb l'educació: «50 anys d'Abacus cooperativa, 50 anys d'Educació a Catalunya», presentat i moderat per Miquel Àngel Essomba, comissionat d'Educació i Universitats a l'Ajuntament de Barcelona. Finalment, el **22 de maig** tindrà lloc el Diàleg amb el lleure: «Temps de lleure? Temps lliure? Caselles de d'una mateixa partida», presentat i moderat per Imma Marin, educadora.

Per assistir-hi, cal formalitzar la inscripció a:

www.abacus.coop/ca/dialegsabacus

Participa-hi amb l'etiqueta
#SiguemCanvi!

SOBRE ELS ATENEUS COOPERATIUS, PROJECTES SINGULARS I PROJECTES ARACOOOP

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

L'últim trimestre de 2017 es va fer el procés d'adjudicació de subvencions per a projectes singulars, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius i projectes Aracooop, per al foment de l'economia social i del cooperativisme. A més d'agrupar, en una única ordre, els ajuts coneguts sota la denominació Aracooop, també dona continuïtat als ateneus cooperatius. Aquest format, podria ser un pas per consolidar el concepte Aracooop com a política pública integral de promoció del cooperativisme.

Els ateneus cooperatius, promoguts per entitats de l'economia social, es constitueixen com a espai de trobada, coordinació, aprenentatge, innovació i assessorament en l'àmbit de l'economia social i cooperativa, per tal d'enfortir el desenvolupament del cooperativisme. A l'edició d'enguany, s'ha reforçat els ateneus augmentant-ne el nombre i incorporant un nou element –els cercles– que ha de permetre aprofundir en el territori.

L'impuls al cooperativisme s'ha enfortit, s'ha incorporat més recursos econòmics que l'any passat i determinats territoris, com són l'àrea metropolitana de Barcelona tindran una musculatura més forta que l'any passat.

Enguany es donarà suport als deu ateneus sorgits a l'edició anterior i se n'afegiran quatre de nous. A més, quatre ateneus disposaran de cercles: l'Ateneu del Baix Llobregat tindrà quatre cercles; els Ateneus del Camp de Tarragona, de Barcelona ciutat i de Girona tindran dos cercles.

El fet que els ateneus tinguin una relació forta amb el territori ha de ser un element de suport al desenvolupament de nous projectes cooperatius que responguin a les necessitats del territori; en algunes ocasions, aquests projectes estan promoguts per a emprenedors nous que s'incorporen al cooperativisme i, en altres, els nous projectes neixen per desenvolupar noves línies d'activitat de les cooperatives i entitats d'economia social ja existents al territori.

Inicialment, l'any 2017, no vam veure un gran impacte en la creació de noves cooperatives; tanmateix, entre els mesos de gener i febrer, just en el moment en què els deu ateneus han

hagut de posar blanc sobre negre sobre els projectes que es van impulsar, s'ha produït la creació de quaranta-cinc noves cooperatives, davant les dinou que es van crear al mateix període de l'any passat. Aquest fet canvia substancialment l'anàlisi sobre la creació de cooperatives de l'any 2017, que inicialment veiem que estava per sota de les de l'any anterior.

Per tant, podem estar davant una eina molt sòlida de creació de cooperatives que requereix l'atenció del moviment representatiu, d'una banda, per establir vincles federatius amb les noves cooperatives i, de l'altra, perquè aquest creixement es fa en un entorn en què les entitats i empreses de suport a l'empresa cooperativa, encara que tenen sobrada expertesa, poden no tenir la dimensió necessària per atendre els nous actors que neixen i potser es necessiten impulsar més mecanismes de suport per a les noves experiències. Aquest suport ha d'estar acompanyat de processos de formació cooperativa i empresarial que enforteixin els cooperativistes, amb la finalitat d'assegurar la supervivència dels nous projectes i generar un impacte en l'ocupació en la mesura del que es necessita en una economia com la de Catalunya.

Des del territori, els ateneus són un impuls a l'autoorganització de les persones amb l'objectiu que puguin resoldre les seves necessitats, tant pel que fa a l'àmbit de l'ocupació com del consum i, per descomptat, en la creació d'entitats cooperatives d'enfortiment empresarial.

Pol·len Edicions, ecoedició i pensament crític per transformar el món

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Aida, Mar i Jordi són Pol·len Edicions, un equip unit entorn de l'edició ecològica (ecoedició) de llibres de pensament crític i de l'exposició i venda conjunta de textos d'editorials independents afins, a l'Espai Contrabandos, «treballant per aconseguir realitzar-se personalment i transformar la societat».

Llibreria Espai Contrabandos, al barceloní barri del Raval.

Pol·len va néixer dins El Tinter, com a laboratori d'ecoedició, un segell editorial que garanteix aquestes pràctiques durant tot el cicle del llibre, des del disseny fins a la venda. Explica la Mar Carrera: «Ecoedició és una manera de publicar que té en compte la protecció del medi ambient, en tota la cadena de valor del llibre», amb pràctiques per minimitzar l'impacte mediambiental: escollir papers certificats, tintes d'origen vegetal i no mineral, el disseny en formats que et puguin anar molt bé per a les màquines d'impressió i, fins i tot, la distribució.

Al 2008 es creà un grup d'ecoedició, on El Tinter hi participa activament; hi conflueixen administracions, entitats ecologistes, empreses del disseny, impressió altres i «és cert que l'editorial que ha fet més bandera hem sigut nosaltres i continuem sent nosaltres, però volem que cada vegada s'hi sumi més gent».

En tot cas, hi ha altres experiències en aquest àmbit. En Jordi Panyella cita el cas de les editorials Proteus i Arrela, així com Gigamesh, editora

MAR C. LLOP

de *Juego de Tronos*, una gran tirada que es va fer amb criteris d'ecoedició. I encara la Penguin Random House Mondadori, «perquè en el seu moment el seu cap d'edició era una persona molt sensible a aquests temes».

A Pol-len Edicions treballen molt la intercooperació amb editorials independents i de pensament crític, sota el segell Contrabandos, una associació d'editorials de tot l'Estat espanyol que va inspirar la llibreria Espai Contrabandos, fent una «aposta per visibilitzar les editorials independents, de pensament crític». L'espai neix al 2013, al barri de la Ribera, després passarà pel casc antic, al Pou de la Figuera i, ara, té seu al Raval, al carrer Junta del Comerç, amb publicacions de 55 editorials.

Amb l'esclat del 15M i més tard l'experiència de participació a la Universitat Progressista d'Estiu van copsar un gran interès per aquest tipus de text. «La gent ens demanava: però aquests llibres normalment on són? I aquí sorgí la idea de l'espai permanent on els nostres llibres crítics es vegin i siguin allò principal».

D'altra banda, «cada cop la gent llegeix més», afegeix, «sigui en el format que sigui, cada cop més gent es pregunta com funciona el món i com el pot canviar. Llavors ens havia d'anar bé, perquè és el que fem».

Així mateix, comenta l'Aida I. de Prada, «nosaltres veníem de molt avall, llavors ens és molt fàcil millorar cada any una mica». Una millora que «es manté, crec, perquè tenim un públic molt concret i pel funcionament de l'espai, aquestes dues coses estan garantint la sostenibilitat de Pol-len».

En relació amb el suport paper, la Mar afirma que no hi ha cap problema. Fins i tot, com fan algunes editorials, alliberen llibres en digital i això té l'efecte d'augmentar les vendes en paper, «perquè molta gent que ho ha llegit ho vol tenir a la seva biblioteca personal o col·lectiva». És cert que estan canviant les maneres de llegir, assegura, «però continuem necessitant lectura en profunditat, lectura pausada. Per això, espais com aquest ajuden. Posem un gra de sorra per transformar el món, ge-

Mar, Jordi i Aida, sòcies de Pol-len..

nerem una sèrie de pràctiques que canvien els *tempos* i les relacions».

Aquests són els tres fronts principals de Pol-len: ecoedició de pensament crític; l'Espai Contrabandos, de visibilització d'editorials de pensament crític; i finalment, però fonamental, treballar per ser feliços. «Aquest és un objectiu molt important que ens vam fixar des del principi. Volem estar bé, i la feina és un mitjà per això», emfasitza en Jordi.

La forma de treballar i les prioritats han canviat molt en aquests anys. Venint d'experiències amb una

“

Ecoedició és una manera de publicar que té en compte la protecció del medi ambient, en tota la cadena de valor del llibre

certa centralització de la feina i de la responsabilitat, han anat repartint, alhora que posen molta atenció en el tema del descans, de les cures, de l'alimentació, les pauses, «hem après a dir no, estem aprenent millor, i mantenint-nos molt alerta amb la gent que fa coses que ens poden ajudar, així com amb les relacions tòxiques».

L'Aida afegeix que treballen molt la comunicació personal, la part d'implicació, de manera equilibrada amb el viure una vida digna. Abans de començar les assemblees fan una ronda per veure com es troben, «visibilitzant molt la part emocional, som tres amigues treballant juntes».

Es reuneixen cada setmana per tractar del treball, amb menys freqüència per tractar dels temes econòmics, i l'assemblea anual pel balanç general. Després hi ha moments informals, per necessitat d'alguna o perquè gestionen diverses autores a la vegada, «i és molt útil la part de comunicació, veiem que cal parar i parlar amb una o altra com hem de comunicar bé el procés del llibre», relata la Mar.

Pol·len publica nou col·leccions, repartides entre les tres sòcies, dintre cada col·lecció cada persona desenvolupa totes les tasques, des de la lectura del manuscrit, contacte amb l'autora, fins a la producció i distribució.

L'Espai Contrabandos, gestionat per Pol·len, convida editorials a exposar el seu fons. Aquestes posen una quota mensual per pagar el lloguer, les despeses d'espai i un salari. A canvi, s'emporten el total dels llibres venuts. El motor de l'espai, a més dels llibres de les 55 editorials i els espais temàtics, és la programació permanent d'activitats: presentació de llibres, xerrades, tallers, lectures...

Tot i el creixement apuntat i que es plantegen tenir un sou entre els 1.400 o 1.500 euros, un objectiu, però, encara no assolit, ja que en reben mil mensuals per setmana de quaranta hores. Però, d'altra banda, a partir de reflexions compartides amb altres grups, com Descontrol, i considerant

Espai Contrabandos durant un acte.

“

Cada cop la gent llegeix més, en tots els formats, i cada cop més gent es pregunta com funciona el món i com el pot canviar

que, com des del punt de vista capitalista, l'empresa és la que està interessada que tu vagis a treballar, hauria de ser aquesta qui pagui el transport, no tu del salari; així en aquest cas, és la cooperativa qui paga l'abonament del transport públic pels trajectes a la feina.

Sobre les possibilitats de creixement, confessen que, d'entrada, no els fa gaire el pes. En tot cas, tenen clar que «hem construït un equilibri entre les tres que crec que és el patrimoni més gran que tenim, i que cal cuidar-lo», afirma en Jordi. De manera que el creixe-

ment o ampliació només el veuen des de la preservació d'aquest patrimoni.

Pol·len cooperativa forma part de la XES, al temps que treballa amb diverses xarxes informals, com les llibreries del Raval. A més d'editar conjuntament col·leccions i títols amb entitats com la mateixa XES, Gatamaula, Crític, Sos Racisme, Grup Barnils i l'Institut Català d'Antropologia, entre d'altres.

Gemma Casamajó és periodista, poeta, professora i cooperativista. Treballa a la cooperativa L'Apòstrof des de fa més d'una dècada i aporta la seva triple visió a tot el que fa (poesia, periodisme i cooperativisme). Ha publicat dos llibres de poesia: *Bloc de notes* i *Terra Campa*, i enguany ha estat receptora d'una beca Montserrat Roig per enllestir el seu llibre *Domèstica maragda*.

Montse Pallarés
@montpallares

Un personatge històric que voldries conèixer:

Voldria abraçar fort
Julio Cortázar

Una lectura imprescindible:

Els contes de Miranda July, *Nadie es más de aquí que tú*. O la poesia de Sylvia Plath.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir:

Bernad Pivot, els seus tuits de l'hora d'esmorzar.

No podries viure sense:

Nedar a la piscina, al mar.

Encara tens pendent:

Viure en una caseta de San Francisco i escriure i escriure.

El cooperativisme és:

de les millors coses que m'han passat mai a la vida.

Gemma Casamajó

La poesia busca la veritat de l'ànima i el periodisme, la del món.

ROGER FONTS

La Gemma treballa a la cooperativa l'Apòstrof des de fa més de deu anys.

“

«Escriure poesia es complementa molt bé amb el cooperativisme perquè, al contrari d'escriure, treballar en una cooperativa és una labor col·lectiva.»

Com es viuen a la vegada la poesia, el cooperativisme i el periodisme?

Escriure poesia, com qualsevol altra feina d'escriptura, és una feina molt solitària i, en el cas de la poesia en particular, molt introspectiva, a més. En aquest sentit es complementa molt bé amb el cooperativisme perquè, al contrari d'escriure, treballar en una cooperativa és una labor col·lectiva. Es complementen perquè allò que no té una ho té l'altra i perquè el fet de treballar en una cooperativa em permet dedicar hores a l'escriptura. Potser si treballés en una empresa més «convencional» seria més difícil: l'Apòstrof em dona flexibilitat horària i, si cal, em permet, reduir la jornada laboral, com ara, per exemple que he rebut una beca d'escriptura de l'Institut de Cultura de Barcelona, la beca Montserrat Roig. És una beca de dos mesos i en el meu cas servirà per acabar un poemari sobre la intimitat de la casa, *Domèstica maragda*. Ara fa una estona ho he explicat a la meua cooperativa, perquè els mesos d'abril i maig jo els hauré de dedicar a escriure. Estàvem plantejant les diferents possibilitats que aquesta beca ens ofereix i això en un altre tipus d'empresa seria molt difícil, perquè estem parlant d'aturar la teva activitat a la cooperativa per dedicar-te a això, i d'una manera molt imprevista. L'Apòstrof ha estat un facilitador de la meua escriptura. L'escriptura té un punt de sacrifici i si a la feina no tens les coses una mica fàcils és encara més complicat, és difícil escriure quan no tens temps de qualitat per invertir-hi, i a mi això la meua cooperativa m'ho ha proporcionat.

Pel que fa al vincle entre cooperativisme i la docència del periodisme no és un vincle evident, però hi és, naturalment. El cooperativisme et dona uns valors a l'hora de treballar que són els mateixos que es poden compartir en l'espai d'un aula i en una redacció. I en un moment on el periodisme porta tants anys de crisi de credibilitat i de crisi de model econòmic, poder recuperar aquests valors, molt propis del cooperativisme com l'equitat, la justícia, l'honestetat, és molt important. I tot i que jo ara no treballa en un mitjà de comunicació els valors que jo puc viure, els que es couen en el

meu dia a dia en una agència de comunicació com l'Apòstrof, sí que són interessants per transmetre. En aquest sentit, la feina en una cooperativa i la docència a la universitat sí que dota d'uns valors que són un reforç, una alimentació.

Això de la crisi de credibilitat ja fa uns anys que dura, com ho veus en els alumnes, com es nota?

La percepció que jo tinc és que abans, fa potser deu o dotze anys, entre les alumnes que venien a fer periodisme (la majoria dones), hi havia un tant per cent molt elevat que volien ser periodistes i que el seu referent era el món dels mitjans escrits i audiovisuals. Els darrers anys, he notat que els alumnes que arriben, i cada vegada més, no volen ser periodistes sinó comunicadores en un sentit més ampli. El perfil és diferent: costa més trobar l'alumne compromès a qui li interessa el món, els altres, a qui l'interessa l'escriptura, que té uns interessos més humanístics....

L'alumna arriba a la universitat desorientada, perquè toca, amb una actitud més «escolar», i en el cas de periodisme la desorientació es multiplica, perquè la professió ha passat per un terratrèmol. El món dels mitjans de comunicació cau a trossos i nosaltres estem formant professionals que són expulsats pel mercat laboral. I això és un drama.

A la universitat també li veig certa degradació. S'està convertint un lloc destinat a formar professionals enfocats en una feina. Ja no és un espai on construir i compartir pensament i això es veu també en com es retallen les matèries i com es deixen només les que tenen a veure amb «la pràctica».

Entre el periodisme i la poesia hi trobo moltes connexions. La poesia, en el fons, busca la veritat de l'ànima i el periodisme va a buscar la veritat del món, l'essencial de l'altre i penso que en tota la feina d'escriptura hi ha molts vasos comunicants. Estava pensant que Kapuściński sempre diu que per ser bon periodista has de ser bona persona. Aquesta actitud que de manera natural hauria de tenir un bon periodista també és necessària en el cooperativisme, per ser un bon cooperativista també hauries de ser bona persona.

“

«Entre el periodisme i la poesia hi trobo moltes connexions. La poesia, en el fons, busca la veritat de l'ànima i el periodisme va a buscar la veritat del món.»

I pel que fa a la teva poesia en concret, diries que té relació amb el cooperativisme, l'economia social o el feminisme?

Jo no faig una poesia social, ni poesia específicament feminista, tot i que la justícia i el feminisme hi són, en la base dels meus versos. De fet, el llibre que estic escrivint ara és un llibre sobre l'espai domèstic, és a dir, sobre la intimitat de la casa i vol ser un homenatge a les dones perquè són elles les que han dominat aquest espai i alhora, moltes, s'hi ha vist limitades també.

Jo soc molt de casa i penso que l'espai domèstic pot ser un espai meravellós. El llibre reflexiona al voltant d'aquest tema, la casa com a espai de cura i de salvació, però també he intentat posar-me en el punt de vista de moltes dones, de dones que han viscut la intimitat de la casa i la domesticitat i la part de les cures i domèstiques com una obligació imposada. De fet, hi ha moltes dones protagonitzant la meua poesia però específicament jo no he discursivitzat el feminisme, considero que soc una persona feminista, però no faig poesia feminista específicament, apareix en el jo poètic, però no com a tema.

Soc una persona molt porosa i estableixo sovint vasos comunicants entre el que forma part de la teva vida. Jo no he posat mai murs entre les coses, crec que tot el que faig, tot i que siguin coses aparentment diferents, està connectat d'alguna manera. A les meves classes de periodisme poso exemples i exercicis que

poden ser vàlids en classes de poesia, i hi ha valors que són aplicables al periodisme i al cooperativisme i a la poesia.

En un ordre cronològic de coses a la teva vida posaries primer la poesia, després el periodisme i per acabar el cooperativisme?

Al cooperativisme hi vaig arribar molt tard. A la poesia hi vaig arribar primer i al periodisme com a conseqüència. Des d'adolescent escrivia coses en forma de relat o de poesia i sempre vaig pensar que la carrera que volia fer era la de periodisme perquè era una carrera que et permetia escriure. Era una decisió natural. Vaig estudiar periodisme i en el periodisme vaig descobrir el periodisme literari. En paral·lel, seguia escrivint versos i amb 22 anys vaig guanyar el Premi Les Talúries amb *Bloc de notes*, el primer llibre de versos. Em queda molt lluny aquell llibre, escrivia d'una manera molt intuïtiva sense saber res de tècnica. Després van venir gairebé 15 anys d'aprenentatge: escriptura i reescriptura que no va veure la llum. I llavors sí, ja va venir *Terra campa*, que va guanyar el Premi Jordi Pàmias de Poesia. L'arribada al cooperativisme es va produir al llarg d'aquests anys d'escriptura: jo treballava a la universitat i una companya meua de l'Autònoma, la Pepa Muñoz, que també treballava a l'Apòstrof, em va proposar una feina puntual per a la seva cooperativa. El projecte i el cooperativisme em van agradar tant que m'hi vaig quedar.

TRES GENERACIONS DE POLÍTiques PÚBLIQUES D'ECONOMIA SOCIAL

Jordi Garcia i Jané
@adeucapitalisme
www.economiasolidaria.cat

Podem entendre la política pública com aquell conjunt d'accions i omissions executades pels poders de l'Estat que volen influir en un àmbit determinat. És una aproximació molt simple, però crec que ens serveix per al propòsit de la sèrie de comentaris que encetem, que no és altre que repassar les polítiques públiques d'economia social i solidària (ESS) a l'Estat espanyol.

Hi ha tres mirades o enfocaments sobre el fenomen de l'ESS: l'enfocament neoliberal, el socialdemòcrata o neokeynessià, i el postcapitalista. Al neoliberal només li interessen els efectes anticíclics de les cooperatives de treball i les societats laborals (crear ocupació de la qualitat que sigui en períodes de crisi) i la funció paliativa d'empreses d'inserció i centres especials de treball. La política neoliberal atribueix a l'ESS un paper subsidiari i la confina a les persones que queden fora, de manera temporal o permanent, del mercat laboral.

En canvi, l'enfocament socialdemòcrata o neokeynessià s'imagina l'ESS com un sector per desenvolupar a fi que, aliat amb el sector públic, faci de contrapès al

sector mercantil privat, actualment massa poderós, per aconseguir domesticar el capitalisme i corregir les desigualtats més punyents que provoca. Per tant, atorga també a l'ESS rols de democratització econòmica i cohesió social, i afavoreix la seva implantació en sectors com els serveis de proximitat i d'atenció a les persones. Concep, doncs, l'ESS com un sector complementari al mercantil privat capitalista i al sector públic, en el marc del que anomena «economia plural».

Per últim, l'enfocament postcapitalista considera l'ESS com un embrió del que podria ser una economia postcapitalista i, per tant, li atorga un paper alternatiu al sistema dominant. En conseqüència, intenta desenvolupar ESS en totes les seves branques i sectors, i es preocupa perquè aprofundeixi en les seves pràctiques transformadores.

De cada enfocament sobre l'ESS, en surt una política pública parcialment diferent. Fins ara, la majoria de polítiques d'ESS a l'Estat espanyol s'emmarquen en l'enfocament neoliberal, encara que en aquests últims anys han començat a aplicar-se algunes línies d'acció inspirades

en els altres dos enfocaments, el socialdemòcrata i, fins i tot, el postcapitalista.

Simplificant, a l'Estat espanyol s'han implantat tres generacions de polítiques públiques d'ESS.

La primera generació es començà a desplegar a mitjan dècada de 1980 i beuria exclusivament de l'enfocament neoliberal. La segona generació va arrencar a principis de segle i contindria accions funcionals a la mirada socialdemòcrata. Per últim, la tercera s'iniciaria a partir de 2015 i algunes de les accions que impulsa alteren la correlació de forces entre el sector mercantil privat i l'ESS, en favor d'aquest. És a dir, parteixen de la mirada postcapitalista.

Tot seguit vegem sintèticament les tres generacions de polítiques.

PRIMERA GENERACIÓ

Les primeres polítiques públiques en aquest camp responen a un mandat constitucional i dels estatuts d'autonomia, que obliguen les administracions a fomentar el cooperativisme i les altres formes d'empresa propietat dels treballadors, que són les societats laboral (Slab). Tra-

I SOLIDÀRIA

Incubadora Mares, Madrid

dicionalment, aquestes polítiques s'han caracteritzat per:

- a) Cenyir l'abast a les societats laborals (Slab) i a les cooperatives, sobretot de treball associat (CTA) i agràries.
- b) Perseguir dos grans objectius: crear i mantenir llocs de treball, mitjançant accions de suport a la creació de CTA i Slab i, secundàriament, millorar la seva competitivitat, mitjançant accions de suport a la seva consolidació.
- c) Ser finançades per la Unió Europea (Equal, Fons Social Europeu...), l'estat central i les comunitats autònomes, i gestionades per aquestes últimes.

Aquestes polítiques arrenquen a mitjan dècada de 1980 i es despleguen en les accions-tipus següents:

- 1. Lleis de cooperatives i de societats laborals, periòdicament modificades; cada nova llei mercantilitza una mica més aquestes entitats i les fa més similars a l'empresa mercantil.
- 2. Subvencions per a la incorporació en CTA i Slab de persones desocupades. Aquesta línia de promoció s'inicia el 1985 i ha estat la que més ha ajudat a fer créixer i consolidar el sector.

- 3. Assistència tècnica: contractació de gerents, finançament d'estudis de viabilitat, etc.
- 4. Ajuts directes per finançar inversions.
- 5. Subvencions a les estructures representatives (federacions de cooperatives i de societats laborals, CEPES Confederación de Entidades para la Economía Social).
- 6. Formació, difusió i foment del sector, però orientat exclusivament a generar ocupació.
- 7. Fiscalitat favorable a les cooperatives (exempció de l'IAE, bonificació de l'impost de societats), una acció que ha anat perdent eficàcia perquè el legislador ha anat igualant aquests beneficis als autònoms i, en general, a totes les pimes.

SEGONA GENERACIÓ

A partir del nou mil·lenni, a aquelles línies, que segueixen sent les dominants, se n'hi afegeixen algunes altres, més avançades i àmplies, per part d'algunes comunitats autònomes. En destaquem les activitats de sensibilització sobre l'economia social cap a gestories i la po-

blació en general, o el suport a la transformació d'empreses en cooperatives, unes accions que duu a terme el govern murcià, el que més inverteix en promoció de cooperatives i societats laborals, i també els Pactes Andalusos per l'Economia Social¹, que promouen aquest sector amb una seixantena d'accions, uns pactes signats entre el govern andalus, els sindicats UGT i CCOO, i Cepes-A (Confederación de Entidades para la Economía Social de Andalucía).

Cal notar que totes aquestes polítiques, les més convencionals i aquestes últimes, més noves, han estat també víctimes de les retallades en els moments més durs de la crisi. És a dir, en un context en què caldria suposar que encara s'havia d'afavorir més l'ESS, com a mínim perquè genera ocupació i pot contribuir a desenvolupar un nou model productiu més sòlid, paradoxalment els governs central i autonòmics han fet el contrari i han reduït també les partides per a l'economia social. Tot això, igual com les polítiques de primera generació, ha estat molt ben explicat per Rafael Chaves i Teresa Savall a *La insuficiència*

Assemblea de constitució de la Xarxa de Municipis per a l'Economia Social i Solidària (XMESS).

de las actuales políticas de fomento de cooperativas y sociedades laborales frente a la crisis en España (REVESCO, Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Madrid)².

TERCERA GENERACIÓ?

El creixement i la visibilització de l'ESS en aquests darrers anys i la crisi de les polítiques locals de promoció econòmica i de generació de l'ocupació, han fet que les administracions locals, sobretot les vinculades a l'anomenat nou municipalisme, a més d'alguns consells comarcals, diputacions i governs autonòmics, hagin començat a aplicar polítiques d'ESS d'abast més global i transformador.

Es tracta, ara sí, de polítiques que intenten promoure tota l'ESS, i no sols les CTA i les Slab; algunes d'elles inclouen fins i tot no sols la producció sinó també la reproducció, no sols l'ESS monetaritzada sinó també la desmonetaritzada, no sols la branca socioempresarial de l'ESS sinó també la sociocomunitària (bancs de temps, grups de criança compartida, monedes comunitàries, xarxes d'intercanvi, horts comunitaris...). S'emmarquen també en un altre paradigma del desenvolupament local –més endogen, autocentrat, comunitari i integral– i, en alguns casos, són polítiques codissenyades i cogestionades amb el mateix sector mitjançant òrgans i dinàmiques de governança compartida.

Hi ha municipis catalans adherits a la Xarxa de Municipis per l'Economia Solidària (XMESS)³ que estan impulsant actuacions molt interessants, com ara Barcelona, Terrassa, Sabadell o Manlleu, i que treballen amb perspectiva global i a llarg termini, la qual cosa els ha dut a elaborar plans estratègics d'ESS. També l'Ajuntament de Madrid fa un any que porta a terme un projecte molt interessant,

MARES⁴, un projecte de transformació urbana a través de l'ESS en cinc barris de la ciutat i en cinc àmbits: mobilitat, administració, cures, energia i reciclatge.

En el comentari següent, intentaré esbossar una classificació de les polítiques públiques d'ESS, integrant les de les tres generacions i afegint algunes altres, al meu parer també necessàries, que encara no s'han desplegat a casa nostra.

Votacions durant la constitució de la XMESS, maig de 2017.

1- <http://www.juntadeandalucia.es/export/drupaljda/III_Pacto_Andaluz_por_la_Economia_Social.pdf> [Consulta 15/03/2018]

2- <<http://revistas.ucm.es/index.php/REVE/article/view/43383>> [Consulta 15/03/2018]

3- <http://xmess.cat/>

4- <https://maresmadrid.es>

Vicenç Ruiz
Arxiver

LA TRANSPARÈNCIA O EL PROCÉS DE DESCOLONITZACIÓ DE LA CIUTADANIA

L'any 2003, Jeanette A. Bastian va publicar la seva tesi doctoral sobre la història arxivística de les Illes Verges Nord-americanes. Des del 1672, colònia danesa i, a partir de 1917, comprada pels Estats Units, de qui encara depèn, aquest país caribeny no custodia, amb excepció dels registres de propietat, gairebé cap document públic anterior als anys cinquanta del segle passat: els documents es troben en els arxius nacionals de Dinamarca i dels EUA.

Sense entrar ara en el detall d'aquesta història arxivística, l'aparentment «asèptic» principi de procedència va legitimar el fet d'apartar tota aquesta documentació a milers de quilòmetres de la comunitat en què es va generar, tal com Bastian va resumir en l'article *A Question of Custody: The Colonial Archives of the United States Virgin Islands*.

Però, en rigor, és la manca de poder polític d'aquesta comunitat el que realment permet entendre per què el trasllat massiu de fons es va poder dur a terme. Com és sabut, els principis arxivístics van néixer i s'apliquen en contextos d'exercici del poder i és en les situacions de cessament o transformació d'aquest quan més s'evidencia el biaix polític amb què també es conformen. Per salvar aquest biaix, concretament en el cas del principi de procedència, Bastian va proposar el concepte de comunitat de documents (*community of records*), entesa com la suma de documents, de tot tipus, generada per múltiples capes d'accions i interaccions entre la pròpia gent i entre aquesta i les institucions dins d'una comunitat, la qual passa a ser la procedència d'aquests documents (és a dir, més enllà del corresponent organisme administratiu). Entendre als habitants de les Illes Verges com a coproductors dels fons de les administracions colonials que els han dominat legítimament arxivísticament la participació en la seva custòdia i gestió. Bastian, a més, també va recórrer, com a mecanisme de solució, al principi de patrimoni conjunt (*joint heritage*), establert per l'International Council on Archives (ICA) per al tractament dels arxius en processos de descolonització. Aquest principi dota de la mateixa capacitat per tractar els fons a l'antiga metròpolis (on generalment es troben) i al nou estat sorgit de l'antiga colònia. A partir de 1999,

els governs de Dinamarca i les autoritats de les illes van signar finalment un acord en aquest sentit.

L'any 2005 Eric Ketelaar, aprofundint en aquesta mateixa línia teòrica, va proposar tenir en compte els dos conceptes articulats per Bastian per poder, més enllà de solucionar el conflicte sobre titularitat i gestió dels arxius colonials, generar una visió holística dels drets i dels deures de les parts interessades (*stakeholders*) d'aquest tipus de fons i així «reposicionar el paper de l'arxiu (i de l'arxiver) en la formació de memòries i identitats». Els fons d'una administració colonial documenten la societat local únicament d'acord a taxonomies elaborades pels colonitzadors, sense comptar amb ella. Mentrestant, la població colonitzada afirma la seva identitat i la seva capacitat d'actuació en resposta a l'autoritat del domini a què és sotmesa. Per tant, per recuperar i entendre plenament el context arxivístic de la seva creació i de gestió cal vincular els dos grups en una sola comunitat de documents. Ketelaar, seguint el *records continuum*, vincula aquest tipus de comunitat amb la tercera i quarta dimensió del model teoritzat per Upward (organitzar i pluralitzar). És a dir, en l'organització i difusió de la documentació d'arxiu, tenint en compte els quatre eixos (valor de transacció, valor de prova, gestió de documents i identitat) en què aquesta pot ser analitzada en qualsevol moment del continuum. Així, la comunitat de documents és capaç de compartir,

d'assegurar l'accés comú a la memòria (o memòries) mitjançant l'activació (aquesta gairebé nova creació o creació contínua que defensa Ketelaar) dels documents, producte de «cada interacció, intervenció, interrogació i interpretació feta pel creador, usuari i arxiver».

I, arribats a aquest punt, tot això què té a veure amb la transparència? La reivindicació ciutadana d'accés i control de la informació pública no dista en la forma (i, potser, tampoc massa en el fons) de la reivindicació de les antigues colònies per l'accés al control del patrimoni documental que es custodia encara en les respectives metròpolis. En tots dos casos es tracta de qui decideix com gestionar i custodiar la documentació que afecta el conjunt d'una societat, és a dir, es tracta de qui té el poder polític sobre la informació pública. És cert que el re-

ARXIU

GENCAT

Dipòsit de la Sindicatura de comptes de Catalunya.

Assemblea del 15M

La participació ciutadana que fins ara promou el govern obert és parcial i no es dota la ciutadania de les eines i del poder per participar en la gestió efectiva de l'exercici d'aquest govern.

curs a la identitat nacional, especialment quan es presenta en la seva forma banal, aconsegueix la identificació aparent entre ciutadania i administració, però, un dia (el 15M n'és un bon exemple, tot i que hi ha moltes altres dates «fundacionals» segons la comunitat cívica afectada) es descobreix que el poder polític «no ens representa», que no sabem res de com ni on es gestiona «la nostra informació» per part dels que es passen a veure com a «elit» o «casta», i que, ni molt menys, comptem amb mecanismes reals de control sobre la seva gestió. Quan, de manera més o menys organitzada, els ciutadans comencen a indagar què és això que ajuntaments, diputacions, comunitats autònomes i estat fan en el seu dia a dia, aquella identificació aparent s'esquerda encara més en comprovar que la forma en què l'administració s'autodocumenta és del tot aliena a la comprensió de la ciutadania, encara que tracti sobre la seva realitat més propera, encara que tracti sobre ells mateixos.

La cursa per la transparència pública en què totes les administracions s'han embarcat fracassarà si aquesta no s'insereix, per a cada òrgan territorial, en la seva comunitat de documents. O, conscients que, a diferència de les colònies, almenys jurídicament, la ciutadania sí que és titular de l'administració i de l'estructura arxivística pertinent, hauríem de parlar més aviat de comunitats d'arxiu. Sense comunitats d'arxiu, és a dir, sense entendre la ciutadania com a coproducto-

ra (en el sentit arxivístic) de la informació pública, no hi haurà rendició de comptes possible ni, en conseqüència, regeneració política.

La participació ciutadana que fins ara promou el govern obert és parcial i, sobretot, epidèrmica. Es pot arribar a crear un pressupost o un pla d'acció de govern participatiu, però no es dota a la ciutadania de les eines i del poder per participar en la gestió efectiva de l'exercici d'aquest govern. Exercici que, no cal recordar, es crea, captura, organitza i pluralitza mitjançant la documentació administrativa. No per atzar, els intents d'auditoria més reeixits per part de plataformes ciutadanes, com els Observatoris Ciutadans Municipals, consisteixen en bona mesura en l'ús de la tecnologia d'arxiu per replicar i controlar la informació pública (inicialment, els pressupostos municipals, però cada vegada aprofundeixen més en altres sèries documentals i altres tipus d'expedients). S'està creant, doncs, una estructura arxivística paral·lela a la institucional que demostra dues coses: la voluntat efectiva d'exercir com a coproductors de la documentació pública per part de la ciutadania i el fracàs en la consecució d'un govern obert per part de l'administració. Fracàs, precisament, per no (voler) entendre el paper cívico-polític de la gestió documental i no compartir el disseny i gestió de l'estructura arxivística (i, especialment, tot el seu potencial alfabetitzador) amb la ciutadania. I és que aquests OCM s'encarreguen, com diria Ketelaar, d'activar els

documents, de donar-los nous contextos i usos, d'organitzar i pluralitzar doncs, fent imprescindible afrontar la gestió de la informació pública des del paradigma del *records continuum* i abandonar el del cicle vital. El repte de la transparència, doncs, ha de ser integrar la participació ciutadana, és a dir, les comunitats d'arxiu també en les dues dimensions inicials del *records continuum* (les de creació i captura), assumint així plenament el seu estatus de coproductors de la informació pública. Perquè, com molt bé sabem els arxivistes, tant o més important és com es documenta que el què es documenta, ja que, en rigor, el què és conseqüència del com.

De fet, aquest tipus de participació directa de la ciutadania com a subjecte agent en la gestió documental ja es dona, encara que limitada a un sol dels molts àmbits possibles i a nivell individual: la protecció de dades personals. Qualsevol de nosaltres pot alterar, legalment, la integritat de certs documents públics: sol·licitant l'eliminació de les nostres dades personals. La qüestió, doncs, és per què aquesta participació legal i activa no es pot ampliar a altres àmbits de l'administració i estructura arxivístiques, començant pel més crucial de tots i que acabem de comentar: el de la valoració documental (règim d'accés inclòs, és clar). Mentre no es porta a terme aquest procés de descolonització de la ciutadania, d'assumpció del poder polític que li pertany pel que fa a la gestió de la informació pública, la transparència, amb sort, ens servirà per arribar a la naturalesa de protectorat.

VIURE DE L'AIRE DEL CEL: UN EXEMPLE D'APPROPIACIÓ SOCIAL DE LA TECNOLOGIA EÒLICA

Pep Puig i Boix
Dr. Enginyeria Industrial
@peppuigiboix

En el moment d'escriure aquest article, està a punt d'entrar en funcionament el primer projecte eòlic comunitari que es fa al país i que compta amb finançament popular. La paradoxa és que havent pagat (el 3/8/2016) per avançat la connexió (mes de 100.000 euros) i havent signat el contracte per al lliurament d'energia (el 2/1/2018), i tenint l'aerogenerador connectat físicament a la xarxa de distribució des de la primera setmana de gener, Endesa encara avui no ens hagi donat tensió per energitzar l'aerogenerador i no assignessin el corresponent CUPS fins al 16/2/2018. L'abús de poder dels que monopolitzen les xarxes de distribució i el tracte despectiu als que promouen projectes renovables clama, una vegada més, al cel.

Com va néixer el projecte? Era la primavera de l'any 2009, quan en una trobada del grup de persones, que van fundar la cooperativa Ecotènia el 1981, per recordar la posada en funcionament del primer aerogenerador modern connectat a la xarxa a Catalunya (Ecotènia 12/15, Valldevià, març de 1984), es va plantejar la pregunta: vint-i-cinc anys després, quan ja la tecnologia eòlica és plenament madura, quina aportació innovadora es podria fer al país?

La resposta no podia ser una altra que promoure la participació ciutadana en els projectes eòlics, tal com es fa en diferents parts del món, especialment a Dinamarca, Alemanya, Bèlgica, etc., ja que tant a Catalunya com a l'Estat espanyol tots els projectes eòlics existents i en funcionament en cap cas tenien en compte la participació de la població. Així va néixer la idea de promoure un projecte eòlic que fes realitat **l'apropiació social de la tecnologia eòlica**.

El que més ens va sorprendre va ser que, havent sortit una notícia en algun mitjà de comunicació, vam rebre més d'una cinquantena de correus electrònics de gent que volia participar en el projecte, fet que va accelerar el procés de creació d'una petita empresa (Eolpop, SL), per fer la promoció del projecte, així com la recerca d'un emplaçament adequat (on es disposés de mesures de vent, amb accés practicable i xarxa de distribució propera) i iniciar els tràmits administratius per a la seva autorització. I per promoure la participació ciutadana a través dels comptes de participació.

VIURE DE L'AIRE

Després de buscar possibles emplaçaments, ens en va convèncer un, situat dins el terme municipal de Pujalt, ja que complia els requisits que ens havíem imposat. Això va fer possible que es pogués redactar el projecte, requisit necessari per poder iniciar els tràmits d'autorització administrativa, que van començar al març de 2012.

Inicialment, el Sistema Convertidor d'Energia Eòlica (SCEE) era el model Ecotènia 74 de 1.670 kW de potència. En el moment de redactar el projecte (gener de 2012), aquesta model ja no es fabricava, però el fabricant disposava d'un SCEE de classe III, l'Eco-122 de 2,7 MW de potència, la qual cosa va fer que es decidís triar aquest per fer els tràmits administratius. Aquests van finalitzar a mitjans de 2016, quan la Generalitat va atorgar les autoritzacions corresponents. En aquest moment, Alstom havia estat comprada per GE i aquesta havia decidit descatalogar tota la tecnologia eòlica *on-shore* Ecotènia. GE oferia alguna de les seves màquines, però Eolpop va decidir no utilitzar tecnologia d'un fabricant implicat en el desenvolupament de tecnologia nuclear (BWR - reactors d'aigua en ebullició). Això va obligar a fer

una anàlisi del mercat per tal de trobar un SCEE adequat. La sorpresa que vam tenir és que alguns fabricants no volien, o eren molt reticents a fer-nos una oferta per una sola màquina. Finalment, l'empresa alemanya Enercon va mostrar el seu interès a ser la subministradora del SCEE per al primer projecte comunitari a Catalunya i Espanya, ja que aquesta empresa ha subministrat molts SCEE en projectes comunitaris a Alemanya i altres països. El model escollit va ser E-103 EP2 2,35 MW, una màquina de classe III, de 103 m de diàmetre, amb una torre de 85 m d'alçada.

El primer projecte eòlic comunitari al nostre país, materialitzat gràcies a centenars d'aportacions de persones, famílies, associacions i petites empreses és ja una realitat. A data d'avui hem arribat a les 438 inscripcions i queda oberta la participació, ja que els 3.050.000 euros del cost total del projecte, més de 2.000.000 euros estan sent aportades pels partícips i 1.000.000 euros procedeixen d'un crèdit tou de la cooperativa Som Energia (crèdit que hem de tornar en un any).

El projecte, batejat amb el nom de Viure de l'aire del cel (www.viuredelair.cat), vol demostrar que de forma col·lectiva la

ciutadania és capaç de tirar endavant projectes de tecnologies renovables, que no seríem capaços, o serien molt difícils de materialitzar si ho féssim de forma individual (la majoria de les persones no disposen de 3 milions d'euros ni cap banc els hi prestaria).

Aquesta forma de col·laboració col·lectiva és el que es coneix com a apropiació social de la tecnologia, eòlica (en el nostre cas), ja que sense aquesta apropiació difícilment tindrem capacitat de fer néixer la DEMOCRÀCIA energÈTICA, i passar pàgina del sistema oligopòlic que hem heretat del segle XX responsable de les emissions de gasos d'efecte hivernacle causants del canvi climàtic i de les emissions radioactives que provoquen l'enverinament radioactiu de la biosfera.

Com s'entén la Democràcia energÈTICA o energia 3.0? És aquell **sistema energÈTIC que dona poder a les persones i a les comunitats que disposen de fonts locals d'energia renovable perquè treguin profit de la seva captació, transformació i ús.**

Principis en què s'hauria de basar un **sistema energÈTIC democràtic:**

- **Reducció de les necessitats d'energia**, no només mitjançant la generació eficient d'energia, sinó també en el seu ús eficient.
- **Sense emissions de carboni fòssil ni emissions de radioactivitat.**
- **Flexibilitat**, per donar cabuda a una proporció creixent de generació renovable variable i permetre la circulació bidireccional de l'energia.
- **Control local:** les comunitats han de tenir **l'autoritat per prendre decisions sobre la seva economia energÈTICA**, sospesant no solament els costos de

l'energia (inversió i operació), sinó els beneficis econòmics locals.

- **Accés equitatiu:** totes les persones han de tenir **garantit l'accés a la propietat** de les tecnologies per a la captació, transformació i ús de les energies renovables locals (de forma individual i / o col·lectiva). A més han de tenir accés a l'autoritat de les xarxes.

Atès que el Sol, el vent, l'aigua, ... que discorren per una comunitat són **béns comuns** que pertanyen a tota la comunitat, totes les persones residents en ella han de poder **compartir la riquesa** que genera el seu aprofitament.

La clau per a un **sistema energÈTIC DEMOCRÀTIC** és una **gestió no discriminatòria de les xarxes**. Això vol dir, que no discrimini els usuaris, que el gestor de les xarxes no tingui cap interès financer en fer noves xarxes o construir noves centrals de generació, que les regles de la xarxa han de permetre les transaccions d'igual a igual mitjançant un accés equitatiu i uns preus transparents (per l'energia, per l'ús de les xarxes i pels serveis que els usuaris puguin proveir a les xarxes), que ni els generadors ni els subministradors d'energia no han de tenir la propietat de la xarxa ni cap interès en la seva gestió i que la propietat de les xarxes ha de ser dels seus usuaris.

La **Democràcia energÈTICA** implica també: 1) accés equitatiu al capital i al finançament, 2) autoorganització comunitària i bona gestió i 3) educació i apoderament de les persones de la comunitat perquè coneguin les seves oportunitats per a ser actives en l'energia (interacció entre persones i entre elles i les xarxes).

Només la **Democràcia energÈTICA** té la capacitat de crear una economia

de l'energia justa i equitativa, en què els preus de l'energia siguin transparents i efectius pel que fa a cost i en què no hi hagi subvencions creuades d'una part del sistema cap a una altra part del mateix.

Només la democràcia energÈTICA canalitzarà les oportunitats tecnològiques de les fonts renovables locals i de la xarxa àmpliament distribuïda, amb l'oportunitat econòmica de les comunitats per recuperar el control social dels mercats de l'energia, avui encara en mans dels oligopolis.

La materialització del projecte Viure de l'aire del cel, tot i les desfavorables condicions actuals del mercat de l'electricitat a l'Estat espanyol, és un exemple, entre molts, de com es pot anar avançant pel camí de la democratització dels sistemes energètics. Demostra que és un projecte que es pot replicar en els diversos territoris de la Península i és una demostració que la ciutadania és capaç de prendre a les mans la generació d'electricitat de forma col·lectiva.

Les persones, famílies, entitats i empreses que participen en el projecte ja poden manifestar que lluiten de forma activa contra el canvi climàtic i l'energia nuclear i que ho demostren en la pràctica, ja que participen directament en un projecte col·lectiu de generació d'electricitat verda i neta. La major part d'ells aporten al projecte una quantitat de diners que permet generar una quantitat d'energia equivalent a l'energia que utilitzen en la seva vida quotidiana (a usos elèctrics, usos tèrmics, usos motrius). O sigui que poden dir obertament que injecten en el sistema una quantitat d'energia verda i neta equivalent a la que ells obtenen del sistema, sense emissions de cap mena.

Vols alliberar-te de la dictadura dels combustibles fòssils i nuclears? Ara ja es pot!

Vols formar part del projecte eòlic comunitari Viure de l'aire del cel? Ara és el moment de fer el pas. Està molt bé parlar, divulgar i discutir entorn de la DEMOCRÀCIA energÈTICA, però és molt millor practicar-la. Practica-la!

Vols iniciar un projecte com Viure de l'aire del cel? Un cop tinguem en operació el sistema convertidor d'energia eòlica i obtingut tots els diners, posarem a disposició de qualsevol col·lectiu l'experiència que hem adquirit en tot el trajecte que vam iniciar el 2009.

MEDICINA INTEGRATIVA

Eva Llach

Metgessa de Cos cooperativa de Salut
@COS_cooperativa

El nostre organisme és un univers, en gran part desconegut, i per poder objectivar els diferents processos, tant fisiològics com a patològics ha estat necessari limitar el camp visual sobre el qual es vol estudiar. És per això que en les últimes dècades la ciència ha tingut la necessitat d'especialitzar-se per millorar el coneixement del TOT. Aquesta especialització ha estat i és fonamental per avançar en el terreny científic, i consegüentment avançar en el coneixement en el camp de la medicina. D'aquesta manera, hem anat obtenint molta informació separada per parts, creant les diferents especialitats mèdiques, absolutament útils i necessàries en el coneixement de l'ésser humà. Però sense adonar-nos-en, i progressivament, hem anat perdent la visió gene-

ral, la globalitat de l'organisme en allò referent a la salut i la nostra mirada ha quedat limitada a les parts, sense tenir en compte el TOT.

La paraula *Integrar* em porta a pensar. Integrar com constituir un tot, integrar com completar, integrar com formar part. En definitiva, indica quelcom constructiu, sumatiu. Paraules que impliquen creixement.

Entenc la medicina integrativa com aquella que visualitza o diagnostica l'ésser humà com la suma del coneixement per parts de l'organisme, de factors ambientals, emocionals, espirituals i energètics. És aquella que, a més, utilitza totes les eines terapèutiques necessàries, occidentals, orientals, innovadores i ancestrals per retornar l'equilibri a l'organisme.

Des del meu punt de vista, medicina integrativa és la que no queda limitada a allò físic exclusivament a l'hora de diagnosticar i tractar la persona, sinó que contempla l'individu com un tot, que forma part d'un sistema on factors ambientals, energètics, espirituals, i emocionals intervenen en l'estat de salut.

En l'actualitat s'escriu molt sobre medicina integrativa, com en aquest mateix text, i encara llegeixo molt diverses opinions sobre el tema. Desitjo que en un futur molt proper deixem de necessitar posar el cognom d'«integrativa» quan parlem de medicina, entenent que un terme està inclòs en l'altre.

Valors i preus
cooperatius

**Les assegurances
també poden ser
ètiques.**

Més de 1.850 cooperatives
assegurades

www.arccoop.coop

**Fem créixer el
moviment cooperatiu
i donem veu a les
cooperatives de treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya

Presenta a les xarxes
socials nos a

Facebook i Twitter

Premià 15, 1r pis
08014 Barcelona
933 18 41 62

www.cooperativetrebball.coop

**fem
Escala**

www.femescala.coop
info@femescala.coop
c. Bailèn 5, baixos
08010 Barcelona
tel. 93 532 36 26

ÈNCIA - COHESIÓ - ESTALVI - ECONOMIA SOCIAL - TRANSPARÈNCIA - COHESIÓ - ESTALVI - ECONOMIA

Administrem comunitats veïnals i lloguers

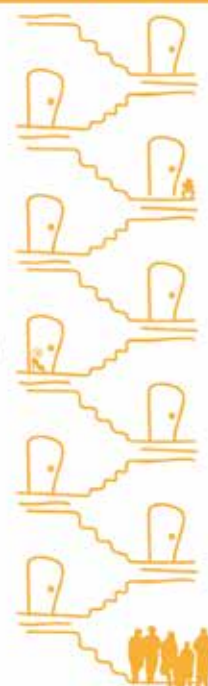
Què fem?

- Administració de comunitats veïnals
- Administració de lloguers
- Gestió de proveïdors
- Assessorament legal
- Acompanyament dels usuaris

Com ho fem?

- Compromís mediambiental i social
- Estalvi econòmic i transparència
- Millora de la qualitat de vida
- Bon servei i millora constant

Més informació a www.femescala.coop

Mar Carrera

Submergir-se en la cinquantena d'articles que s'inclouen al llibre *Terra de ningú Perspectives feministes sobre la independència* és sinònim d'aprendre: sobre genealogies que ens han precedit, sobre corrents del present i fils que relligaran les lluites futures, d'uns feminismes que volen posar la vida al centre.

El col·lectiu de dones feministes Gatamaula i Pol-len edicions coediten un compendi de visions de les lluites feministes i LGTBI en el camí cap a la República catalana. Hi conflueixen veus feministes diverses, dels moviments socials i de l'acadèmia, d'Euskal Herria fins al Kurdistan. Una diversitat matissada per les editores: «El motor dels feminismes és precisament la constant crítica interna i reflexió sobre les seves pròpies exclusions i biaixos».

La clau del llibre parteix del concepte de la terra de ningú reivindicat per les autores de Dona i Nació (1982) en les II Jornades Catalanes de la Dona: «Si feminisme i nacionalisme tenen en la ment de tothom uns espais prou delimitats (...) l'àrea en la qual un i l'altre camp s'interaccionen, és una mena de terra de ningú, d'espai desert on tot, o no res és possible, i, per tant, terreny abonat per a fantasmes, tòpics, prejudicis, inèrcies i rauxes de tota mena (...)».

Continua existint aquesta terra de ningú? El viatge comença amb el pròleg

La intersecció entre feminismes i la qüestió nacional, terra de ningú?

de la professora Nira Yuval-Davis, un text que situa conceptes com ara la interseccionalitat situada, la política transversal o dialògica i la política de pertinença.

«A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona / de classe obrera i nació oprimida. / I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel» (Divisa). El compendi arrenca amb un bloc històric amb textos comentats d'escriptors com ara Maria-Mercè Marçal i la seva divisa revolucionària, Montserrat Roig, o referències com la del col·lectiu L'Esguard. En una segona part, s'aborden les relacions entre feminisme i nació, de la mà d'Özgür Güneş Öztürk o Fina Birulés.

La visió no etnicista de la construcció nacional és una fita del llibre i alhora la recerca de mirades, sovint invisibilitzades, que trenquin la visió heteronormativa i cisgènere. Per parlar de cossos, identitats i cultures, s'han inclòs visions queers, trans* (Miquel Missé, Paul Preciado), anarquistes (Laura Macaya), musulmanes (Fatima El Mou) o crítiques a la catalanofòbia i l'andalusofòbia. Marc Garriga inclou un recull d'un argot lèsbic, gai, bisexual, trans i intersex en català.

De l'entrevista de Missé feta per Maria Rodó n'extraïem una frase: «Sóc bastant reticent a pensar en la identitat com una cosa que la gent pot sentir. Jo entenc que la gent s'hi senti, però a mi això no em funciona. (...) I crec que en la identitat nacional s'ha avançat més que amb la identitat de gènere. Estem disposats a entendre que la gent se senti espanyola i catalana, però no que se senti home i dona. O que no se senti ni home ni dona».

El llibre inclou esmenes feministes a la política, el poder i l'economia. Es llisten obstacles en la participació política i l'absència de metodologies amb perspectiva de gènere (Encarna

Bodelón analitza els processos constituents i Daniela Ortiz fa una crítica al racisme institucional de les institucions catalanes).

Els treballs de cures i de sostenibilitat de la vida (contra el capital) són un altre eix temàtic, amb firmes com ara Amaia Pérez Orozco o Marina Sánchez. Marina Sagastizabal, des del País Basc, analitza críticament el paper dels «militants-xampinyó», l'home que ha desatès tot allò que té a veure amb els processos de sostenibilitat de la vida, identificant la llar com a espai de «repòs del guerrer» i no com a lloc de treball i compromís. Proposa reivindicar un «temps per a la vida», a partir d'assegurar la triple presència de les dones, la domèstica i de cures, la sociopolítica i la laboral, repartida de forma sostenible i equitativa.

Si completeu la lectura, descobrireu que el títol del llibre es refuta a si mateix: no existeix l'erma terra de ningú; les veus visibles i diverses que contribueixen a l'obra deixen un testimoni impagable –i per escrit– sobre les fèrtils possibilitats que s'obren perquè el bosc dels feminismes amb perspectiva interseccional (nació, ètnia, classe, orientació sexual...) sigui cada vegada més frondós.

A. D. Terra de ningú. Perspectives feministes sobre la independència.

Barcelona: Gatamaula – Pol-len Ed., 2017

Col. D-fracciones

ISBN: 9788416828227

Aquest llibre el trobareu

a la llibreria cooperativa

www.laciutatinvisible.coop

V JORNADA ACCID i APC

Noves tendències en Comptabilitat Control i Finances

#VJornadaACCID
www.jornada-accid.org/

Vic, 1 de juny de 2018

Facultat d'Empresa i Comunicació de la Universitat de Vic
Edifici Torre dels Frares, Carrer de la Laura, 13, Vic

Trobada de professionals, acadèmics, empreses i Administracions Públiques

Es tractaran els següents temes:

Comptabilitat de Gestió, Comptabilitat Financera, Normativa comptable, Casos d'Èxit d'Empreses, Data Analytics, Valoració d'Empreses, entre d'altres.

ORGANITZEN:

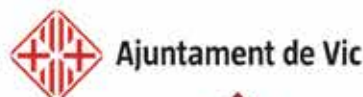
COL·LEGIS FUNDADORS:

Col·legi
de Censors Jurats
de Comptes
de Catalunya

EL C0L·L361

SUPORTS INSTITUCIONALS:

Secretaria, Interventoria i
Treasoria d'Administració Local
Consell de Col·legis de Catalunya

Informació ACCID:

Edif. Col·legi d'Economistes de Catalunya • Plaça Gal·la Placidia 32, 4ª planta • 08006 Barcelona • Tel. 93 416 16 04 • www.accid.org • info@accid.org